

Tietotekniikka on hyvä palvelija

Haastattelu: Antti Eväsoja

Teologian tohtori **Jari Jolkkonen** työskentelee piispa **Eero Huovisen** teologisena sihteerinä. Hänen toimenkuvaansa kuuluu esimerkiksi piispan auttaminen puheiden, jumalanpalvelusten ja neuvotteluiden valmistelussa. Uransa aikana Jolkkonen on ehtinyt toimia myös seurakuntapastorina, sotilaspastorina sekä yliopiston tutkijana ja opettajana.

Opiskeluaikoinaan Jolkkonen kertoo kokeneensa tietokoneen käytön vastenmieliseksi.

”Tietokoneet edustivat minulle jotakin vierasta, tuntematonta. Uskottelin, etten tarvitse niitä. Vannoin, etten koskaan koske niihin”, muistelee Jolkkonen. Hänen kirjoittaessaan pro graduaan vuonna 1992 tapahtui suhtautumisessa kuitenkin käänne. Graduvaihe pakotti vastentahtoisen teologian ylioppilaan tarttumaan tietokoneeseen, ja nykyään jopa puolet Jolkkosen työstä tapahtuu tietokoneella. *”Työhön kuuluu paljon kirjoittamista ja tekstinkäsittelyä – myös esimerkiksi varausjärjestelmä, laskutus ja taloudenhoito ovat osa tuomiokapitulin tietohallintojärjestelmää.”*

Kehittyvä tekniikka kirkon työntekijän silmin

Sähköposti on noussut merkittäväksi viestinnän välineeksi myös kirkon piirissä. Paljon Jolkkosen työhön kuuluvasta viestinnästä tapahtuu nykyään sähköpostitse. Keskustelu sähköpostista saa kuitenkin Jolkkosen pohtimaan myös sen rajoituksia. *”Sähköposti on nopea ja halpa väline asioiden hoitoon ja sopii mainiosti kylmään informaation siirtoon. Sen sijaan sähköposti ei korvaa henkilökohtaista kohtaamista.”* Jolkkosen mukaan on olemassa asioita, joita ei tulisi edes pyrkiä käsittelemään sähköpostitse. *”Selkeästi ihmisten välisten tai henkisesti vaikeiden asioiden käsittelemiseen sähköposti ei sovi. Esimerkiksi isot päätökset, ristiriidat ja kipupisteitä aiheuttavat asiat tulisi aina käsitellä ja ratkaista kasvokkain.”*

Tietotekniikan kehitys on muuttanut myös teologin työskentelyä. Jolkkosen mielestä tiedonhankinta on nykyään helpompaa kuin ennen. Myös kirkollisten alojen työtä helpottamaan on laadittu erityisohjelmistoja. Esimerkiksi piispan toimittamat jumalanpalvelukset ja vihkimistoimitukset suunnitellaan hyödyntäen LabOra-ohjelmaa, joka sisältää muun muassa kirkkokäsikirjan, Raamatun, messusävelmät ja virsikirjan. Ohjelmalla voidaan rakentaa ja tulostaa helposti toimituksen yksityiskohtainen läpivienti kaikkia palveluksissa avustavia varten.

Tietotekniikan jännitteinen rooli

Jolkkosen maailmankuvassa tietotekniikalla on selkeä välineen rooli ja välinearvo: *”Kirkon työssä ja monessa muussa työssä tietotekniikka on hyvä tuki- ja apuväline, mutta ei päämäärä sinänsä. Tietotekniikka ei voi korvata klassista sivistystä eikä ihmisten välistä kohtaamista. Parhailaan tietotekniikka onkin sivistyksen palvelija.”* Jolkkonen tunnistaa myös kehityksen käänntöpuolen. Monet työntekijät kokevat jatkuvan uusien järjestelmien opettelun stressitekijänä. Toisaalta muutos on tosiasia, joka työntekijän on hyväksyttävä. *”Työntekijän velvollisuuksiin kuuluu, että hänellä on oltava valmius opetella uusia järjestelmiä. Samalla työnantajan velvollisuus on antaa työntekijälle työrauha ja mahdollisuus keskittyä työhönsä. Työntekijää pitää varjella uusien järjestelmien ähkystä”,* sanoo Jolkkonen.

Jolkkosen mielestä itseä pitää vahtia, ettei tietotekniikka ala kahlita omaa elämää.

”Tietotekniikka on hyvä palvelija, mutta huono isäntä. Työelämää ei pitäisi järjestää liikaa välineiden ehdoilla: ihmisen täytyy taistella, että hän pysyy isännän roolissa. Kun tekniikka toimii omassa roolissaan hyvänä palvelijana, vapaus säilyy.” Käytännössä tämä tarkoittaa erityisesti vapaa-ajan käyttöä. Tietotekniikan avulla työt tulevat helposti kotiin, jolloin itsensä vahtiminen on paikallaan.

Kotona ei tule paeta perheen luota tietokoneen ääreen. Vapaus säilyy, jos töitä hoidetaan kotona ja vapaa-ajalla vain poikkeustapauksissa. Mutta jos poikkeuksesta tulee sääntö, silloin tekniset apuvälineet alkava hallita liikaa ja nakertaa tärkeimpiä ihmissuhteita.

Toisinaan jonkin hermoja raastavan tai muuten täydellisen käsittämättömän virhetilanteen sattuessa kuulee sanottavan, että tietokoneet ovat henkimaailman juttuja. Mitäpä mieltä piispan teologinen sihteeri ja hengenmies on tästä väittämästä? *”Kun tietokoneet eivät tottele, silloin on kyllä kiusaus etsiä selitystä henkimaailmasta”*, Jolkkonen naurahtaa. Ihminen kuitenkin ohjaa tietokonetta, ja niin pitää ollakin. *”Tietotekniikka on vain kylmää tekniikkaa, vain väline. Ihmisten väliset suhteet ovat niitä henkimaailman juttuja”*, hän täydentää.